

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Лі Янь

**«ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ
ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ
ОСВІТИ КНР ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА»**

на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми наукової роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами. Вирішення складних завдань інтеграції китайської освіти в світовий освітній простір неможливе без ретельного вивчення власного історичного минулого, ознайомлення з педагогічною спадщиною видатних теоретиків і практиків, які стояли біля витоків художньо-педагогічної освіти. Сьогодні орієнтація художньо-педагогічної освіти КНР спрямована на інтеграцію в глобальний міжнародний ринок освітніх послуг, на конкурентоспроможність мистецьких університетів серед міжнародної спільноти, на створення ідей щодо відкритої стратегії взаємної вигоди. Звернення до сучасного стану формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей у закладах вищої освіти КНР та з'ясування реальних умов для розвитку професійної майстерності указанного профілю обумовлені вимогами ринку праці, підвищенням якості підготовки кадрів та оптимізації художньо-педагогічної освіти. У цьому контексті особливо значущою є проблема підготовки студентів художньо-педагогічних спеціальностей у закладах вищої освіти КНР засобами образотворчого мистецтва, оскільки вони сприяють гармонійному розвитку майбутніх фахівців, формуванню їхнього світогляду, культури, цінностей й естетичного смаку.

Актуальність роботи Лі Янь підсилюється й наведеними автором суперечностями, що існують в педагогічній практиці КНР і потребують вирішення. Назвемо лише деякі, як то потреби учителів образотворчого мистецтва в знаннях і вміннях творчої самореалізації в художньо-

педагогічній діяльності та недостатньо високим рівнем сформованості готовності студентів художньо-педагогічних спеціальностей до творчої самореалізації в освітньому процесі ЗВО Китаю тощо.

Доцільність вивчення зазначеної проблеми підсилюється також вимогами державних інстанцій Китаю до висококваліфікованих і талановитих учителів образотворчого мистецтва, здатних до здійснення художньо-педагогічної діяльності на творчому рівні, та недостатньо високою їхньої підготовкою в середині Китаю та зверненню до наукових шкіл України, які напрацювали багатий досвід щодо формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей.

Вірогідність та аргументованість дослідження забезпечується методологічним і теоретичним обґрунтуванням його вихідних позицій; ґрунтовним аналізом теоретичного та емпіричного матеріалу; використанням методів, що відповідають об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження, а також практичним упровадженням результатів дослідження в освітній процес ЗВО України та Китаю, а саме: в Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10–261-а від 08.07.2022 р.), Академії витончених мистецтв Хебея (довідка № 45 від 21.02.2022 р.) та Чанчунського університету архітектури та цивільного будівництва (довідка № 26 від 18.04.2022 р.).

Ознайомлення зі змістом публікацій Лі Янь дозволяє переконатися в тому, що автором дослідження виконано значний обсяг пошукової та аналітичної роботи. Основні положення наукової роботи висвітлено в 13 працях (з них 11 – одноосібні): 4 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у міжнародній колективній монографії, 1 стаття – в міжнародній періодичній збірці наукових праць, 7 тез у збірках доповідей на науково-практичних конференціях

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

У результаті дослідження дисертантом *уперше*: проаналізовано сучасні ідеї художньо-педагогічної освіти КНР та України з позиції акмеологічного

підходу, які можуть бути використані для підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх працівників образотворчого мистецтва та розроблення перспективних шляхів формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей в освітньому процесі закладів вищої освіти. На основі аналізу наукової літератури розкрито суть творчої самореалізації особистості в художньо-педагогічній діяльності, визначено термінологічне поле дослідження. Обґрунтовано феномен готовності особистості до творчої самореалізації як мету і результат професійної підготовки студентів художньо-педагогічних спеціальностей до творчої самореалізації в освітньому процесі. З позиції компетентнісного підходу розкрито структурно-функціональні складові готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей (мотиваційно-ціннісний, знаннєво-креативний, особистісно-акмеологічний). Проаналізовано особливості та принципи навчання студентів художньо-педагогічних спеціальностей у закладах вищої освіти КНР на прикладі китайського олійного живопису. Узагальнено досвід (форми, методи, прийоми) формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей в закладах вищої освіти КНР засобами образотворчого мистецтва. Наведено результати порівняння провідних ідей нормативної і освітньо-змістовної бази щодо формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей в освітньому процесі в закладах вищої освіти України та КНР. Розроблено рекомендації щодо удосконалення процесу формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей в закладах вищої освіти КНР засобами образотворчого мистецтва на основі теоретичних і практичних напрацювань українських науковців. Уточнено поняття «готовність студентів художньо-педагогічних спеціальностей до творчої самореалізації», критерії і показники рівнів сформованості готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей. Схарактеризовано засоби образотворчого

мистецтва та виявлено їх педагогічний потенціал для формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей. Розкрито роль і місце китайського олійного живопису в системі художньо-педагогічної освіти КНР, описано його відмінності. Подальшого розвитку набули способи удосконалення процесу формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей в закладах вищої освіти КНР на основі використання теоретичних і практичних напрацювань українських науковців. З'ясовано ефективні форми, методи, прийоми методики викладання олійного живопису та педагогіки, що сприяють формуванню готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей – освітній проєкт, пленер, інноваційні методи викладання олійного живопису.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз тексту дисертації дає підставу для висновку стосовно наукової достовірності викладених автором результатів. Відзначимо, що структура роботи чітка, логічна, має три розділи, підрозділи, висновки до розділів, ґрунтовні загальні висновки, змістовні додатки, список використаних джерел, з яких 111 — іноземними мовами. Відмітимо системність і послідовність використання наукових джерел в процесі дослідження.

Лі Янь обґрунтував теоретичну й практичну значущість проведеного дослідження через всебічне розкриття ступеня розробленості проблеми. Глибокий аналіз науково-педагогічної літератури дозволив правильно визначити науковий апарат дослідження. Зокрема, його предмет логічно узгоджується з об'єктом і метою. Коректно сформульовані завдання дослідження. Ступень обґрунтованості наукових положень не викликає заперечень.

Окреслені дисертантом методи дослідження є придатними для розв'язання поставленої проблеми й відображають світоглядну позицію

дослідника, на суть предмета, орієнтацію на визначення форм наукового знання тощо.

Дисертація Лі Янь містить нові, раніш не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати в сукупності розв'язують актуальну наукову проблему.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність загалом.

Дисертація Лі Янь – самостійне завершене наукове дослідження, побудоване на вивченні нового матеріалу, мало відомого українським педагогічним товариством.

Значимість роботи, що рецензується, підсилюється такими аспектами, що викладено у вступі: ґрунтовним аналізом стану наукової розробки проблеми дослідження, коректністю визначення мети, завдань, об'єкта та предмета дисертації, характеристикою методів тощо.

Так, у першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ КНР ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА» автором вдало обґрунтовано визначення термінологічного апарату дослідження та виокремленням головного поняття дослідження як то «готовність студентів художньо-педагогічних спеціальностей до творчої самореалізації». Доведені головні положення дисертації: складові, критерії і показники рівнів зазначеної готовності, «засоби образотворчого мистецтва», «педагогічний потенціал засобів образотворчого мистецтва», «китайський олійний живопис» тощо.

У дисертації на високому науковому рівні здійснений аналіз критеріїв з відповідними показниками рівнів сформованості готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей в ЗВО: мотиви художньо-педагогічної діяльності, знання й способи діяльності, досвід творчої діяльності.

До теоретичних успіхів і здобутків автора можна віднести те, що в дисертації проаналізовано сучасні педагогічні ідеї КНР та України, які

можуть мати певний вплив на підвищення якості вищої освіти та розробки ефективних шляхів формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей.

У другому розділі «ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ КНР ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА» узагальнено практичні аспекти навчання студентів художньо-педагогічних спеціальностей в ЗВО КНР на прикладі китайського олійного живопису. Подано обґрунтований аналіз педагогічним принципам викладання китайського олійного живопису, як панівної дисципліни в системі образотворчих дисциплін.

На високому науковому рівні розкриті форми і методи формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей засобами китайського олійного живопису, який на думку автора є феноменом сучасної художньої культури Китаю і заслуговує на особливу увагу.

Особливий інтерес викликає здійснення автором шляхів удосконалення процесу формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей в ЗВО КНР і напрями використання позитивного досвіду України під час роботи в ЗВО Китаю.

Лі Янь на основі наукових доробок українських педагогів створив авторський курс, де запропонував шляхи розвитку творчих здібностей студентів художньо-педагогічних спеціальностей засобами декоративної композиції, за рахунок активізації практичних умінь і навичок в роботі з різними матеріалами із застосуванням системи постійної методичної роботи, яка базується на педагогічних засадах та інтегрує специфіку художньо-педагогічної діяльності. Схарактеризував принципи стимулювання інтересу студентів до навчання і використання знань на практиці, посилення мотивації в навчанні студентів, значенню єдності інтуїтивності й образності в творчій роботі, визначив особливості національної естетики.

Звернемо увагу що, запропоновані педагогічні прийоми, методи і форми, сприяють формуванню творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей засобами образотворчого мистецтва (освітній проєкт, пленер, онлайн викладання олійного живопису тощо).

До практичних розробок Лі Яня віднесено: рекомендації щодо удосконалення процесу формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей в закладах вищої освіти КНР на основі позитивного досвіду закладів вищої освіти України. На основі акмеологічного підходу та його суттєвих положень була розроблена програма авторського курсу для майбутніх учителів образотворчого мистецтва «Творча самореалізація майбутніх педагогів-художників засобами китайського олійного живопису», метою якої стало розширення уяви здобувачів вищої освіти про власні потенційні можливості й засвоєння культурних цінностей інших народів. Для науково-педагогічних працівників КНР та України підготовлено й проведено майстер-клас на тему: «Акмеологічні технології в освітньому процесі» (вправи, техніки, прийоми і методи, що сприяють творчій самореалізації особистості).

Заслуговує уваги те, що Лі Янь є одним з модераторів проєкту «Дослідження застосування комерційного ручного розпису у практичному навчанні олійного живопису», який було успішно виконано на базі Академії витончених мистецтв Хебея.

Загалом, робота логічна, системна, послідовна, самостійна, мета дослідження досягнута. Зміст дисертації сприяє формуванню цілісного уявлення про підходи до формування проблеми, що досліджується.

Матеріали дисертації досить повно відображено в 13 наукових публікаціях, де автор з належною повнотою розкриває актуальність обраної теми, висвітлює основні результати, обґрунтовує наукові положення тощо. Достовірність результатів проведеного дослідження підтверджується їх обговоренням на конференціях різного рівня.

Основні положення та висновки дисертаційної роботи мають вагомое теоретичне і практичне значення, що підтверджується довідками про впровадження результатів наукових досліджень. Аналіз змісту дисертації свідчить про наукову зрілість і самостійність дослідницької думки дисертанта, достатній рівень володіння методологією дослідження, вміннями аналізувати та порівнювати.

Висновок. Дисертація Лі Яня на тему «Формування готовності до творчої самореалізації студентів художньо-педагогічних спеціальностей у закладах вищої освіти КНР засобами образотворчого мистецтва» відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами від 21.03.2022 р. № 341) а здобувач, **Лі Янь**, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедрою образотворчого мистецтва
ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Тетяна ПАНЬОК

Підпис та
засвідчується зав. заст.

На електронний документ накладено: 1 (Один) підписи чи печатки:
На момент друку копії, підписи чи печатки перевірено:
Програмний комплекс: eSign v. 2.3.0;
Засіб кваліфікованого електронного підпису чи печатки: ІТ Користувач ЦСК-1
Експертний висновок: №05/02/02-1424 від 05.04.2016;
Цілісність даних: не порушена;

Підпис № 1 (реквізити підписувача та дані сертифіката)
Підписувач: ПАНЬОК ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА 2483914381;
Належність до Юридичної особи: ФІЗИЧНА ОСОБА;
Код юридичної особи в ЄДР: 2483914381;
Серійний номер кваліфікованого сертифіката: 248197DDFAB977E50400000082C1E200DD0BC703;
Видавець кваліфікованого сертифіката: АЦСК АТ КБ «ПРИВАТБАНК»;
Тип носія особистого ключа: Незахищений;
Тип підпису: Удосконалений;
Сертифікат: Кваліфікований;
Час та дата підпису: 14:07 19.12.2022;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для підпису від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)